

Palvelustrategian luonnoksen lausuntokierros kunnille

Utlåtanderunda till kommuner om utkastet till servicestrategi

Varsinais-Suomen hyvinvointialue järjestää palvelustrategian laadintaan liittyvän lausuntokierroksen. Pyydämme teitä kohteliaimmin ilmaisemaan näkemyksiänne palvelustrategian luonnoksesta. Kiitos!

Kyselyn rakenne:

1. Yleiset palvelulupaukset sivu 1
2. Palvelujen yhteensovittaminen ja palvelurakenteen periaatteet sivu 2
3. Palveluverkon periaatteet sivu 3
4. Palvelujen tuottajan valinnan periaatteet sivu 4
5. Sosiaali- ja terveystieteiden palvelut sivu 5
6. Lasten, nuorten ja perheiden palvelut sivu 6
7. Mielenterveys- ja päihdepalvelut (perustaso) sivu 7
8. Ikääntyneiden palvelut sivu 8
9. Perustason sairaalapalvelut sivu 9

Egentliga Finlands vålfärdsområde anordnar en utlåtanderunda i anknytning till utarbetandet av servicestrategin. Vi ber er vänligen att ge era åsikter om utkastet till servicestrategin. Tack!

Enkätens struktur:

1. Allmänna servicelöften sida 1
2. Samordningen av service och principer för servicestrukturen sida 2
3. Principer för servicenätet sida 3
4. Principer för val av serviceproducent sida 4
5. Social- och hälsocentraltjänster sida 5

6. Tjänster för barn, unga och familjer sida 6
7. Mentalvård och missbrukarvård (basnivå) sida 7
8. Tjänster för äldre sida 8
9. Sjukhustjänster på basnivå sida 9

1. Kunta / Kommun

- Aura
- Kaarina / S:t Karins
- Kemiönsaari / Kimitoön
- Koski TL / Koski
- Kustavi / Gustavs
- Laitila / Letala
- Lieto / Lundo
- Loimaa
- Marttila / S:t Mårtens
- Masku / Masko
- Mynämäki / Virmo
- Naantali / Nådendal
- Nousiainen / Nousis
- Oripää
- Paimio / Pemar
- Parainen / Pargas
- Pyhäranta
- Pöytyä / Pöytis
- Raisio / Reso
- Rusko**
- Salo
- Sauvo / Sagu
- Somero
- Taivassalo / Tövsala
- Turku / Åbo

- Uusikaupunki / Nystad
- Vehmaa / Vemo

2. Vastaja / Svarare

- Johtava viranhaltija / Ledande tjänsteinnehavare
- Toimielin, mikä? / Organ, vilket?

Kunnanhallitus

Osa 1. Yleiset palvelulupaukset / Del 1. Våra gemensamma servicelöften till våra kunder

Yleiset palvelulupauksemme asiakkaillemme

- Tarjoamme laadukasta hoitoa, palvelua ja arjen turvallisuutta.
- Osaavat ammattilaisemme varmistavat hyvän palvelun. Yliopistollisuus on toimintamme vaikuttavuuden perusta.
- Kohtaamme sinut ystävällisesti ja mutkattomasti
- Hyvinvointisi on meille tärkeää. Tuemme sinua huolehtimaan omasta hyvinvoinnistasi.
- Saat meihin yhteyden sujuvasti, tarvittaessa ympäri vuorokauden
- Tarjoamme palveluja eri tavoin – myös digitaalisesti. Turvaamme palvelujen ja hoidon oikea-aikaisuuden ja jatkuvuuden.
- Voit vaikuttaa palvelujemme kehittämiseen.

Arvomme ovat:

- Arvostavan yhdenvertaisesti
- Vastuullisen vaikuttavasti
- Ystävällisesti ammattitaidolla

varha

Våra gemensamma servicelöften till våra kunder

- Vi erbjuder högklassig vård, service och trygghet i vardagen.
- Våra kunniga professionella säkerställer god service. Det akademiska utgör grunden för effektivitet i vår verksamhet.
- Vi bemöter dig vänligt och uppriktigt.
- Din välfärd är viktig för oss. Vi stöder dig att ta hand om din välfärd.
- Du får kontakt med oss smidigt, vid behov dygnet runt.
- Vi erbjuder tjänster på olika sätt – även digitalt. Vi säkerställer att man får tjänster och vård i rätt tid samt det finns kontinuitet i dem.
- Du kan påverka utveckling av våra tjänster.

Våra värderingar är:

- Uppskattande och jämlikt
- Ansvarsfullt och effektivt
- Vänligt med yrkeskunskap

varha

3. Esitetyt palvelulupaukset soveltuvat Varhan palvelustrategiaan / De föreslagna servicelöftena lämpar sig för Varhas servicestrategi

- Hyvin / Bra
- Melko hyvin / Ganska bra
- Melko huonosti, miksi? / Ganska dåligt, varför?
- Huonosti, miksi? / Dåligt, varför?

4. Vapaat kommentit palvelulupauksista / Öppna kommentarer om servicelöftena

Palvelulupaukset on muotoiltu asiakkaan näkökulmasta, ja vaikuttavat pääosin kattavilta.

Lupaukset eivät sisällä kannanottoa palvelujen saavutettavuudesta esim. ns. lähipalvelujen osalta. Kuntien ja kuntalaisten näkökulmasta tämä olisi oleellista.

Miten palvelulupauksiin vastaamista arvioidaan?

Palvelulupauksen toteutuminen koskien yhteyden saamista palveluihin ("Saat meihin yhteyden sujuvasti, tarvittaessa ympäri vuorokauden") herättää arkikokemuksen mukaan kysymyksiä. Tällä hetkellä esimerkiksi hyvinvointialueen yhteystietoja on asiakkaan ja valveutuneen yhteistyökumppaninkin vaikea Varhan kotisivuilta löytää. Palveluissa on edelleen käytettävissä erilaisia yhteydenottotapoja (mm. takaisinsoittojärjestelmiä, soittoaikoja), joiden käytettävyys ei ole sujuvaa. Erityisesti lapsiperhepalveluissa on hyvin kirjava joukko eritasoisia yhteydenottokanavia eri kriteerein. Erityisesti sosiaalipalveluissa yhteydenottotavat ovat kankeita.

Osa 2. Palvelujen yhteensovittaminen ja palvelurakenne / Del 2. Servicestruktur och samordning av service

Palvelurakenne ja palvelujen yhteensovittaminen

- Kevennämme palvelurakennetta ja vahvistamme hoito- ja palveluketjuja.
- Varmistamme palvelujen oikea-aikaisuuden, turvallisuuden ja tarpeenmukaisuuden sekä palvelujen yhteensovittamisen asiakasohjauksella.
- Palvelumme ovat asiakaslähtöisiä, yhdenvertaisia, kaksikielisiä, vaikuttavia ja kustannustehokkaita
- Palvelujen yhteensovittamista vahvistetaan laajasti sosiaali- ja terveystaloudessa, erityisesti erikoistason palveluja tuodaan lähemmäs muita sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluja

Servicestruktur och samordning av service

- Vi lättar på servicestruktur och vi förstärker vård- och servicekedjor.
- Vi säkerställer genom kundhandledning att man får tjänster i rätt tid, de är trygga och behövliga samt att de samordnas.
- Våra tjänster är kundorienterade, jämlika, tvåspråkiga, effektiva och kostnadseffektiva.
- Samordning av tjänster förstärks i stor utsträckning inom social- och hälso- och sjukvårdstjänster, tjänster på specialnivå och på den specialiserade nivån flyttas närmare andra social- och hälso- och sjukvårdstjänster.

5. Esitetyt palvelujen yhteensovittamisen ja palvelurakenteen periaatteet soveltuvat Varhan palvelustrategiaan / De föreslagna principerna för samordning av service och principerna för servicestrukturen lämpar sig för Varhas servicestrategi

- Hyvin / Bra
- Melko hyvin / Ganska bra
- Melko huonosti, miksi? / Ganska dåligt, varför?
- Huonosti, miksi? / Dåligt, varför?

6. Vapaat kommentit palvelujen yhteensovittamisesta ja palvelurakenteesta / Öppna kommentarer om samordningen av service och servicestrukturen

Mitä periaatteen ”Kevennämme palvelurakennetta ja vahvistamme hoito- ja palveluketjuja” kohta ”palvelurakenteen keventäminen” tarkoittaa konkreettisesti? Toimenpide kuulostaa palveluverkon karsimiselta, sillä esimerkiksi sote-keskusten osalta eri palvelurakenteen tasot lisääntyvät.

Millä vaiheistuksella em. ilmeisesti toisiaan vastaavat toimenpiteet (palvelurakenteen keventäminen ja hoitoketjujen vahvistaminen) ovat tarkoitus toteuttaa. Lukuisten hoito- ja palveluketjujen vahvistaminen on sote-palvelujen eräänlainen ikuisuuskyseminen, joka todennäköisesti ei välittömästi paikkaa palvelurakenteen keventämistä. Palvelurakenteen keventäminen sekä hoito- ja palveluketjujen vahvistaminen samassa lauseessa kuulostaa jopa osin ristiriitaiselta.

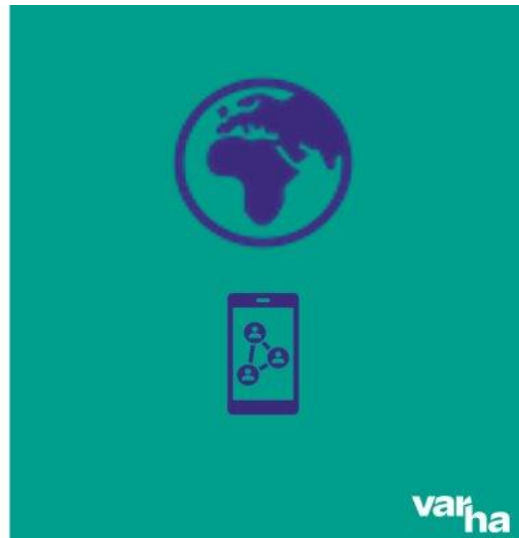
”Varmistamme palvelujen oikea-aikaisuuden, turvallisuuden ja tarpeenmukaisuuden sekä palvelujen yhteensovittamisen asiakasohjauksella” -periaatteen osalta herää kysymys, miten asiakasohjaus toteutetaan käytännössä niissä palveluissa, jossa palveluihin on runsaasti jonoa, palvelut sijaistavat eri paikkakunnalla ja niitä tarvitaan paljon ja heti. Tällä hetkellä toimivia konsultaatiomahdollisuuksia tai -käytäntöjä ei ole olemassa edes hyvinvointialueen sisällä, saati suhteessa muihin toimijoihin.

Millä keinoin varmistetaan palvelujen yhteensopivuus kuntien palvelujen kanssa? Em. palvelujen yhteensovittamisen haaste on erityisen suuri lasten, nuorten ja perheiden palveluissa, joissa palvelut täytyy sovittaa yhteen myös kuntien peruspalvelujen (kuten varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, nuorisopalveluiden ja hyvinvoinnin edistämisen palvelujen kanssa). Yhtenä käytännön yhteensovittamisen ongelmana kuntien perusopetuksessa näkyy hyvinvointialuesiirtymän myötä tapahtunut monikäyttöjärjestelmä Wilman käytön estyminen.

Osa 3. Palveluverkon periaatteet / Del 3. principer för servicenät

Palveluverkko

- Palveluverkko suunnitellaan vastaamaan väestön palvelutarpeita ja väestön kehitystä pitkäjänteisesti.
- Palveluverkko koostuu kiinteistä palvelupisteistä sekä digitaalisista ja liikkuvista palveluista.
- Fyysinen palveluverkko suunnitellaan saavutettavaksi huomioiden väestökeskittymät ja väestön luonnolliset asiointisuunnat.
- Palveluverkkosuunnittelu tähtää tehokkaaseen tilojen käyttöön ja ottaa huomioon talouden reunaehdot, kiinteistöjen kunnon, henkilöstön saatavuuden sekä muun käytettävissä olevan kapasiteetin.

Servicenät

- Servicenätet planeras att motsvara servicebehov hos befolkningen och befolkningsutveckling på lång sikt.
- Servicenätet består av fasta serviceställen samt av digitala och rörliga tjänster.
- Det fysiska servicenätet planeras så att det är tillgängligt med beaktande av befolkningskoncentrationer och befolkningens vanliga rutter vid uträttandet av ärenden.
- Planering av servicenätet syftar till effektiv användning av lokaler och tar i beaktande ekonomiska ramar, fastigheternas skick, tillgång till personal samt annan kapacitet som står till förfogande.

7. Esitetyt palveluverkon periaatteet soveltuvat Varhan palvelustrategiaan / De föreslagna principerna för servicenätet lämpar sig för Varhas servicestrategi

- Hyvin / Bra
- Melko hyvin / Ganska bra
- Melko huonosti, miksi? / Ganska dåligt, varför? Kts. alla.
- Huonosti, miksi? / Dåligt, varför?

8. Vapaat kommentit palveluverkosta / Öppna kommentarer om servicenätet

Koskien periaatetta ”Palveluverkko suunnitellaan vastaamaan väestön palvelutarpeita ja väestön kehitystä pitkäjänteisesti” herää kysymys, millä keinoin eri alueiden ja kuntien paikalliset

palvelutarpeet selvitetään ja ennakoidaan? Tällä hetkellä palvelutarpeen määrittely perustuu väestön sairastavuuteen ja palvelujen käytön tasoon. Kuntien paikallistietoa ja -kokemusta on mahdollista kuulla pinnallisesti mm. kuntaneuvotteluissa ja muissa yhteistyörakenteissa. Kattava menetelmä paikallisten tarpeiden selvittämiseksi kuitenkin puuttuu.

Onko palveluverkon suunnittelun periaatteissa harkittu muita kriteereitä kuin olemassa olevaa palvelutarvetta ja väestön kehitystä eli siis muuta periaatetta kuin, että palveluita suunnataan niille alueille, joissa palvelutarve on suurin. Tämän kaltainen palveluverkon suunnittelu (ja rahoitus) ei kannusta kuntia yhteistyössä kehittämään uudenlaisia hyvinvoinnin edistämisen ja palvelutarvetta ehkäiseviä palveluita ja palveluverkkoa tukevia ratkaisuja (esim. ikäihmisten yhteisöllisen asumisen yksiköt, perhekeskusten kohtaamispaikat, matalan kynnyksen liikuntapalvelut jne.). Kärjistetysti, päinvastoin periaate saattaa kannustaa kuntia olemaan tuottamatta palveluita, jotta palvelutarve säilyy alueella suurena ja palveluverkko saadaan turvattua. Olisiko hyvinvointialueella mahdollista kehittää mekanismeja siihen, kuinka kannustaa niitä kuntia, jotka panostavat hyvinvoinnin edistämiseen.

Palveluverkon suunnittelun periaatteissa ei tarkenneta, miten taloudellisten reunaehtojen merkittävästi kiristyessä palveluverkkoa kehitetään. Hyvinvointialue tavoittelee tänä vuonna 36 miljoonan euron säästöjä, joista osa saadaan aikaan nyt ehdotetuilla välittömillä toimilla. Hyvinvointialueen talouden tasapainotustarve vuoden 2026 loppuun mennessä on 190 miljoonaa euroa. ”Talouden reunaehdot” tulevat siis merkittäväällä tavalla muuttumaan lyhen ajan sisään.

Palveluverkkokehittämisessä keskitytään ns. perustason palvelujen rakenteeseen. Luonnoksessa ei oteta kantaa erikoissairaanhoidon ja erityistasonpalvelujen keskittämiseen, mikä mahdollistaisi tehokkaamman palvelujen järjestämisen ja tuottamisen. Yhteistoiminta-alueitasoista valmistelua on kuitenkin tehty jo edellisen hallituksen sote-reformin aikaan.

Sen sijaan nykyisen perusterveydenhuollon palveluverkon karsiminen säästöjen vuoksi ei ole monien tutkimusten mukaan kannattavaa. On myös kyseenalaista tehdä päätelmiä nykyisestä palvelutarpeesta pelkästään väestön pysyväisluonteisena ominaisuutena. Esimerkiksi pieni sairastavuus voi kertoa siitä, että palvelut ovat toimineet paikallistasolla hyvin.

Palveluverkon rakenteessa tulee huomioida erityisesti saavutettavuuden osalta joidenkin palvelua tarvitsevien ryhmien (esim. ikäihmiset ja neuvolapalvelut) mahdollisuudet ja kyvyt päästä palveluihin, jos niitä ei tuoteta lähipalveluna. Julkisen liikenteen toimivuudella on merkittävä vaikutus asiassa. Esimerkiksi Ruskolta ei pääse tällä hetkellä joukkoliikenteellä suoraan Raisioon ja Rusko kuuluu tähän toimialueeseen.

”Palveluverkko koostuu kiinteistä palvelupisteistä sekä digitaalisista ja liikkuvista palveluista.” Palveluverkon toimivuudessa ratkaisee pääsääntöisesti fyysisten palvelupisteiden läheisyys. Näitä ovat helposti saavutettavat palvelut kuten neuvola, lääkärin vastaanotto tai ikäihmisten päivätoiminta. Olisi tärkeää määritellä tarkemmin, mitkä ovat minimitason lähipalvelut.

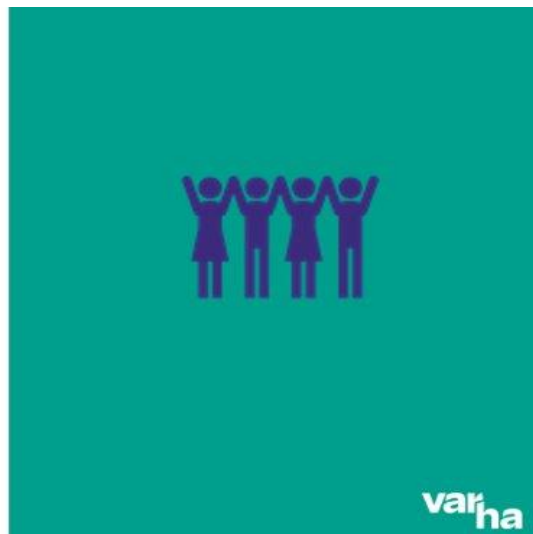
”Fyysinen palveluverkko suunnitellaan saavutettavaksi huomioiden väestökeskittymät ja väestön luonnolliset asiointisuunnat.” Palveluverkolla tarkoitettaneen nyt tässä yhteydessä juuri fyysistä palveluverkkoa. Mikä on väestökeskittymän minimikriteeri? Entä maksimietäisyys palvelupisteestä?

”Palveluverkkosuunnittelu tähtää tehokkaaseen tilojen käyttöön ja ottaa huomioon talouden reunaehdot, kiinteistöjen kunnon, henkilöstön saatavuuden sekä muun käytettävissä olevan kapasiteetin.” Tätä periaatetta olisi tarpeen tarkentaa, jotta kunnat pystyisivät ottamaan reunaehdot huomioon suunnitellessaan tulevien tilojen tarkoituksenmukaista käyttöä. Olisiko esimerkiksi järkevää edistää yhteiskäyttötilojen käyttöönottoa, jotta tilat saataisiin kustannustehokkaaseen käyttöön ja liikkuvat palvelut jalkautettua tehokkaasti ihmisten arkiympäristöihin.

Osa 4. Palvelujen tuottajan valinnan periaatteet / Del 4. Principer för val av serviceproducent

Palvelujen tuottajan valinta

- Hyvinvointialueen riittävä oma palvelutuotanto on järjestämislain mukainen lähtökohta.
- Palvelutuotannon ulkoistaminen muulle toimijalle on tarkoituksenmukaista erityisesti silloin, kun
 - saatavat lisäresurssit parantavat palvelujen saatavuutta
 - saadaan kustannussäästöjä
 - vahvistetaan valinnanvapautta, hoidon jatkuvuutta tai kielellisten oikeuksien toteutumista
 - saadaan uutta tai erityistä osaamista
 - synnytetään uusia toimintamalleja tai innovaatioita
 - turvataan markkinoiden toimivuutta tai kasvatetaan alueen elinvoimaa huomioiden myös pienten ja keskisuurten yritysten toimintamahdollisuudet

Val av serviceproducent

- Välfärdsområdets egen serviceproduktion som är tillräcklig är en utgångspunkt i enlighet med ordnandelagen.
- Externalisering av serviceproduktion till en annan aktör är ändamålsenligt i synnerhet då
 - de tilläggsresurser som fås förbättrar tillgång till tjänster
 - det fås kostnadsbesparingar
 - det förstärks valfrihet, kontinuitet i vården eller tillgodoseende av språkliga rättigheter
 - det fås ny eller specialkompetens
 - det skapas nya verksamhetsmodeller eller innovationer
 - det säkerställs att marknaden fungerar eller områdets livskraft ökas så att även verksamhetsförutsättningar för små och medelstora företag beaktas

9. Esitetyt palvelujen tuottajan valinnan periaatteet soveltuvat Varhan palvelustrategiaan / De föreslagna principerna för val av serviceproducent lämpar sig för Varhas servicestrategi

- Hyvin / Bra
- Melko hyvin / Ganska bra
- Melko huonosti, miksi? / Ganska dåligt, varför?
- Huonosti, miksi? / Dåligt, varför?

10. Vapaat kommentit palvelujen tuottajan valinnan periaatteista / Öppna kommentarer om principerna för val av serviceproducent

Osa 5. Sosiaali- ja terveyskeskuspalvelut / Del 5. Social- och hälsocentraltjänster

1. Sosiaali- ja terveyskeskuspalvelut

Palveluverkko	Palveluvalikoima ja palvelujen yhteensovittaminen	Palvelurakenne
<p>Lähi-palvelut</p> <p>Seudulliset palvelut</p> <p>Seudullisesti keskitetyt palvelut</p> <p>Hyvinvointialueasetasoiset palvelut</p>	<p>Sosiaali- ja terveyspisteet Palvelupisteittäin vaihtelevat mutta määrällisesti rajatut lähipalvelut. Esimerkiksi sairaanhoitajan tai mielenterveyshoitajan vastaanotto. Aina neuvontaa ja ohjausta.</p> <p>Sosiaali- ja terveysasemat Kaikkien väestöryhmien tavanomaiset sosiaali- ja terveyskeskuspalvelut, palveluvalikoima voi vaihdella toimipistekohtaisesti. Erikoissairaanhoidon etäkonsultaatiot.</p> <p>Sosiaali- ja terveyskeskukset, Kaikkien väestöryhmien palvelut saatavilla laajana valikoimana ennaltaehkäiseviä ja korjaavia sosiaali- ja terveyspalveluja. Asiakasohjaus ja kolmannen sektorin yhteistyö. Erityistason sosiaalipalveluja ja erikoissairaanhoidon palveluja harkitusti. Osa sote-keskuksista profiloituu osaamisellaan</p> <ul style="list-style-type: none"> Mielenterveys-päihdepalveluihin ja työikäisten sosiaalipalveluihin Ikääntyneiden palveluihin <p>Yliopistollinen sosiaali- ja terveyskeskus Erityistason konsultaatiopalvelut, keskitetyt etäpalvelut, monialainen osaamisen ja palvelujen kehittäminen</p>	<p>Perustason palvelut</p> <p>Perustason palvelut</p> <p>Laajat perustason palvelut. Tuetaan kotiin annettavia palveluita</p> <p>Yhteiset ja erityistason sosiaali- ja terveyspalvelut</p>
	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	Digitaalipalvelut Liikkuvat palvelut

varha

1. Social- och hälsocentraltjänster

Service nät	Serviceutbud och samordning av service	Servicestruktur
<p>När-tjänster</p> <p>Regionala tjänster</p> <p>Regionalt centraliserade tjänster</p> <p>Tjänster på välfärdsmrådesnivå</p>	<p>Serviceställen inom social- och hälsovården Närtjänster som varierar per serviceställe men de har begränsats till antalet. Till exempel mottagning av sjukskötare eller mentalvårdare. Alltid rådgivning och handledning.</p> <p>Social- och hälsostationer Vanliga social- och hälsovårdstjänster för alla befolkningsgrupper, serviceutbud kan variera per verksamhetsställe. Distanskonsultationer av den specialiserade sjukvården.</p> <p>Social- och hälsocentraler Tjänster för alla befolkningsgrupper står till förfogande som ett omfattande utbud av förebyggande och förbättrande social- och hälso-tjänster. Kundhandledning och samarbete med tredje sektorn. Socialservice på specialnivå och tjänster inom den specialiserade sjukvården välgrundade. En del av social- och hälsocentraler profilerar sig med sin kompetens på</p> <ul style="list-style-type: none"> Mentalvård och missbrukarvård och på socialservice för personer i arbetsför ålder Tjänster för äldre <p>Universitetssocial- och hälsocentral Konsultationstjänster på den specialiserade nivån, centraliserade distanstjänster, branschövergripande utveckling av kompetens och tjänster.</p>	<p>Tjänster på basnivå</p> <p>Tjänster på basnivå</p> <p>Omfattande tjänster på basnivå Tjänster som ges hem till kunden stöds</p> <p>Gemensamma social- och hälso-tjänster samt social- och hälso-tjänster på den specialiserade nivån</p>
	Främjande av välfärd och hälsa	Digitala tjänster Rörliga tjänster

varha

11. Esitetyt sosiaali- ja terveyskeskuspalvelujen palveluverkon, palveluvalikoiman ja palvelurakenteen tavoitteet soveltuvat Varhan palvelustrategiaan / De föreslagna målsättningarna för social- och hälsocentraltjänsternas servicenät, urval av tjänster och servicestruktur lämpar sig för Varhas servicestrategi

- Hyvin / Bra
- Melko hyvin / Ganska bra
- Melko huonosti, miksi? / Ganska dåligt, varför? Kts. alla.
- Huonosti, miksi? / Dåligt, varför?

12. Vapaat kommentit sosiaali- ja terveyskeskuspalveluista / Öppna kommentarer om social- och hälsocentraltjänsterna

Luonnoksessa esitellään neliportainen palvelurakenne: 1. Sote-pisteet, 2. Sote-asetat, 3. Laajan palvelun sote-keskukset, ja 4. Yliopistollinen sote-keskus ja sen keskitetyt erityispaalvelut.

Moniportainen rakenne saattaa sisältää riskin asiakkaiden siirtelyyn paikasta toiseen.

Palvelutarjonta on kuvauksen mukaan vielä hyvin epäselvä: ”Sote-pisteissä on muutamia sosiaali- ja terveyspalveluja. Sote-asetissa joissakin toimipisteissä on lisäksi tiettyyn asiakasryhmään erikoistunutta osaamista ja palveluita.”

Pienten kuntien lähipalvelujen näkökulmasta periaatteet vaikuttavat huonoilta: ”Sote-pisteet ja liikkuvat palvelut ovat lähipalveluita ja sijoittuvat pääsääntöisesti pieniin kuntakeskuksiin tai täydentävinä palveluina myös muihin kuntakeskuksiin.” Palveluvalikoimassa on vain ”esimerkiksi sairaanhoitajan tai mielenterveyshoitajan vastaanotto.” Käytännössä linjaus vaikuttaa pienten kuntien näkökulmasta nykyisten toimivien terveyskeskusten alasajolta.

”Sote-asetat sijoittuvat seudullisina palveluina väestökeskittymiin.” Mitä tarkoitetaan väestökeskittymillä?

”Laajan palvelun sosiaali- ja terveyskeskuksissa tarjolla hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palveluita, joita voivat tuottaa mm. järjestöt ja muut toimijat.” Periaate sulkee pois hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelut pois sote-pisteiden ja sote-asettien palveluvalikosta.

Osa 6. Lasten, nuorten ja perheiden palvelut / Del 6. Tjänster för barn, unga och familjer

2. Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

Palveluverkko	Palveluvalikoima ja palvelujen yhteensovittaminen	Palvelurakenne
<p>Lähi-palvelut</p> <p>Seudulliset palvelut</p> <p>Seudullisesti keskitetyt palvelut</p> <p>Hyvinvointialueitasoiset palvelut</p>	<p>Sosiaali- ja terveystieteet Palvelupisteittäin vaihtelevat mutta määrällisesti rajatut lähipalvelut. Esimerkiksi sairaanhoitajan tai mielenterveyshoitajan vastaanotto. Aina neuvontaa ja ohjausta.</p> <p>Sosiaali- ja terveysasemat ja perhekeskuspalvelut osittain, Kotiin annettavat palvelut, varhaisen tuen palvelut ja avohuollon tukitoimet, hajautettu ja liikkuva lapsiperhesosiaalityö, lastensuojelun avohuollon sosiaalityö. Ennaltaehkäisevät palvelut ja yhteistyö oppilaitosten ja varhaiskasvatuksen sekä kolmannen sektorin kanssa</p> <p>Sosiaali- ja terveyskeskukset ja perhekeskuspalvelut Asiakasohjaus, sosiaaliohjaus ja lapsiperhesosiaalityö, lastensuojelun sosiaalityön neuvonta/konsultaatio sekä palvelutarpeen arviointi; alueellisesti keskitetty lastensuojelun sosiaalityön palvelu, tuettu asuminen. Ennaltaehkäisevät palvelut ja yhteistyö oppilaitosten ja varhaiskasvatuksen sekä kolmannen sektorin kanssa</p> <p>Yliopistollinen sosiaali- ja terveyskeskus Erityistason konsultaatiopalvelut, keskitetyt etäpalvelut, monialainen osaamisen ja palvelujen kehittäminen</p>	<p>Perustason palvelut</p> <p>Perustason palvelut</p> <p>Laajat perustason ja erityistason palvelut. Tuetaan kotiin annettavia palveluja</p> <p>Yhteiset ja erityistason sosiaali- ja terveyspalvelut</p>
	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	Liikkuvat palvelut Digipalvelut

varha

2. Tjänster för barn, unga och familjer

Service nät	Serviceutbud och samordning av service	Servicestruktur
<p>När-tjänster</p> <p>Regionala tjänster</p> <p>Regionalt centraliserade tjänster</p> <p>Tjänster på välfärdsområdesnivå</p>	<p>Service ställen inom social- och hälsovården När-tjänster som varierar per service ställe men de har begränsats till antalet. Till exempel mottagning av sjukskötare eller mentalvårdare. Alltid rådgivning och handledning.</p> <p>Social- och hälsostationer och familjecentertjänster delvis Tjänster som ges hem till kunden, tjänster i tidigt stöd och stödåtgärder inom öppenvård, utlokaliserat och rörligt socialt arbete med barnfamiljer, socialt arbete i öppenvård inom barnskyddet. Förebyggande tjänster och samarbete med läroanstalter och småbarnspedagogik samt med tredje sektorn</p> <p>Social- och hälsocentraler och familjecentertjänster Kundhandledning, socialhandledning och socialt arbete med barnfamiljer, rådgivning/konsultation i socialt arbete inom barnskyddet samt bedömning av servicebehov, regionalt centraliserat socialt arbete inom barnskyddet, stödboende. Förebyggande tjänster och samarbete med läroanstalter och småbarnspedagogik samt med tredje sektorn.</p> <p>Universitetssocial- och hälsocentral Konsultationstjänster på den specialiserade nivån, centraliserade distanstjänster, branschövergripande utveckling av kompetens och tjänster</p>	<p>Tjänster på basnivå</p> <p>Tjänster på basnivå</p> <p>Omfattande tjänster på basnivå och den specialiserade nivån. Tjänster som ges hem till kunden stöds</p> <p>Gemensamma social- och hälso-tjänster samt social- och hälso-tjänster den på specialiserade nivån</p>
	Främjande av välfärd och hälsa	Rörliga tjänster Digitala tjänster

varha

13. Esitetyt lasten, nuorten ja perheiden palvelujen palveluverkon, palveluvalikoiman ja palvelurakenteen tavoitteet soveltuvat Varhan palvelustrategiaan /

De föreslagna målsättningarna för servicenätet, urvalet av tjänster och servicestrukturen för tjänsterna för barn, unga och familjer lämpar sig för Varhas servicestrategi

- Hyvin / Bra
- Melko hyvin / Ganska bra
- Melko huonosti, miksi? / Ganska dåligt, varför? Kts. alla.
- Huonosti, miksi? / Dåligt, varför?

14. Vapaat kommentit lasten, nuorten ja perheiden palveluista / Öppna kommentarer om tjänsterna för barn, unga och familjer

Luonnoksessa esitelyihin perhekeskuspalveluihin ei sisälly lapsiperheiden sosiaalityö, vaikka se THL:n määritelmän ja useimpien muiden hyvinvointialueiden tapaan palvelukokonaisuuteen kuuluu. Miksi näin?

Periaatteena palvelurakenteesta, palveluvalikoimasta ja palvelujen yhteensovittamisesta todetaan, että ”vähennämme lastensuojelun sijaishuollon ja muiden erityistason palvelujen tarvetta painottamalla varhaisen vaiheen lapsiperheiden palveluita”. Mitä periaate tarkoittaa varhaisen vaiheen palvelujen resursoimisen näkökulmasta? Onko ”painottaminen” ristiriidassa ”palvelurakenteen keventämisen ” ja em. sote-keskuspalveluverkon uudelleen järjestelyjen kanssa? Tällä hetkellä esimerkiksi neuvolapalvelut ja lasten lääkäripalvelut sijaitsevat terveyskeskuksissa.

Periaatteena todetaan, että ”Perhekeskuksilla on omia palvelupisteitä. Sen toimipaikkoja voi olla lisäksi varhaiskasvatusyksikköjen, koulujen ja oppilaitosten yhteydessä. Lisäksi perhekeskus jalkautuu verkostomaisesti lähelle asiakkaita.” Mitä nämä perhekeskusten omat toimipisteet ovat ja millä kriteerein ne alueelle sijoittuvat? Tällä hetkellä perhekeskusverkostoon kuuluvia kohtaamispaikkoja on kirjava joukko ja niiden järjestämistapa ja rahoitus ovat toteutettu hyvin eri

tavalla ja epäyhtenäisin kriteerein. Osa kunnissa toimivista kohtaamispaikkapalveluista saa hyvinvointialueen avustusrahoitusta, osa ei.

Luonnoksessa ei ole mainittu kehitteillä olevaa sähköistä perhekeskusta ja sitä, tuleeko se vastaamaan joihinkin palvelutarpeisiin alueilla ja kunnissa. Sähköinen perhekeskus on yksi osa kolmesta perhekeskuksen elementistä (1. verkostomainen 2. fyysinen ja 3. sähköinen).

Periaate ”Tarjoamme lapsiperheiden sosiaalityön ja lastensuojelun palveluita perhekeskuksissa seudullisina ja seudullisesti keskitettyinä palveluina” tarkoittaa todennäköisesti nykyisten lapsiperheiden sosiaalityön ja lastensuojelun palveluverkon keskittämistä. Riskinä tällöin on ko. palvelujen erkaantuminen paikallisista yhteistyöverkostoista kuten koulujen ja varhaiskasvatuksen arjesta. Erityisesti lapsiperheiden sosiaalityön merkitys ennaltaehkäisyssä on tärkeää, ja sen tulisi toteutua lähipalveluna. Lastensuojelun keskittäminen erityistason palveluna voidaan pitää osittain kannatettavana.

”Vahvistamme lastensuojelun sijaishuollon omaa tuotantoa, jotta meillä on riittävästi sijaishuollon ympärivuorokautisia omia palveluita.” Kokemus on opettanut, että oma sijaishuollon palvelutuotanto lisää pitkäaikaisia kustannuksia, sillä palvelurakenne sijaishuollon laitopalveluissa on hyvin kiinteä.

Periaate ”Lisäämme lastensuojelun perhehoidon osuutta ja vahvistamme perhehoidon toimintaedellytyksiä” on kannatettava, jos sen yhteydessä myös tuetaan kuntien peruspalveluja vastaamaan sijoitusperheiden palvelutarpeisiin.

Luonnos ei sisällä yhteistoiminta-alueitasoisia kehittämislinjauksia. Lasten, nuorten ja perheiden palveluissa näitä olisivat esimerkiksi kaikkein vaativimman palvelutarpeessa olevien lasten ja nuorten vaativan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut, joiden kehittämistä on tehty STM:n johdolla jo pitkään. Tällaisten integratiivisten ja keskitettyjen palvelujen puute kuormittaa tällä hetkellä runsaasti mm. kuntien perusopetusta ja varhaiskasvatusta.

Osa 7. Mielenterveys- ja päihdepalvelut (perustaso) / Del 7. Mentalvård och missbrukarvård (basnivå)

3. Mielenterveys- ja päihdepalvelut (perustaso)		
Palveluverkko	Palveluvalikoima ja palvelujen yhteensovittaminen	Palvelurakenne
<p>Lähi-palvelut</p> <p>Seudulliset palvelut</p> <p>Seudullisesti keskitetyt palvelut</p> <p>Hyvinvointialueitasoiset palvelut</p>	<p>Sosiaali- ja terveystieteet: Palvelupisteittäin vaihtelevat mutta määrällisesti rajatut lähipalvelut. Esimerkiksi sairaanhoitajan tai mielenterveyshoitajan vastaanotto. Aina neuvontaa ja ohjausta.</p> <p>Sosiaali- ja terveystieteiden keskitetyt palvelut Tutkimus, hoito ja kuntoutus moniammatillisesti avohoitona (ml. korvaushoito). Neuvonta ja ohjaus, sosiaaliohjaus ja sosiaalityö</p> <p>Päivätoiminta ja jalkautuva sosiaalinen kuntoutus Asumisen palvelut (yhteisöllinen ja ympärivuorokautinen palveluasuminen)</p> <p>Sosiaali- ja terveystieteiden keskitetyt palvelut Tutkimus, hoito ja kuntoutus moniammatillisesti avohoitona (ml. korvaushoito ja ryhmämuotoiset hoidot). Sosiaalihuollon monialaiset palvelut</p> <p>Yhteiset palvelut Selviämisasemahoito ja laitospalveluiden arviointiyksiköt</p> <p>Yliopistollinen sosiaali- ja terveystieteiden keskitetyt palvelut Erityistason konsultaatiopalvelut, keskitetyt etäpalvelut, monialainen osaamisen ja palvelujen kehittäminen</p>	<p>Suppeat perustason palvelut</p> <p>Perustason palvelut</p> <p>Laajat perustason palvelut.</p> <p>Yhteiset ja erityistason sosiaali- ja terveystieteiden palvelut</p> <p>Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen</p> <p>Digipalvelut Liikkuvat palvelut Psykiatrisen erikoissairaanhoidon konsultaatiot</p>

Varha

3. Mentalvård och missbrukarvård (basnivå)		
Service nät	Serviceutbud och samordning av service	Servicestruktur
<p>När-tjänster</p> <p>Regionala tjänster</p> <p>Regionalt centraliserade tjänster</p> <p>Tjänster på välfärdssområdesnivå</p>	<p>Serviceutbud inom social- och hälsovården: Närtjänster som varierar per serviceutbud men de har begränsats till antalet. Till exempel mottagning av sjukskötare eller mentalvårdare. Alltid rådgivning och handledning.</p> <p>Social- och hälsostationer Undersökning, vård och rehabilitering multiprofessionellt som öppenvård (inkl. substitutionsbehandling). Rådgivning och handledning, socialhandledning och socialt arbete</p> <p>Dagverksamhet och rörliga uppsökande social rehabilitering Tjänster för boende (gemenskapsboende och serviceboende med heldygnsvård)</p> <p>Social- och hälsocentraler Undersökning, vård och rehabilitering multiprofessionellt som öppenvård (inkl. substitutionsbehandling och behandlingar i grupper) Branschövergripande tjänster inom socialvården</p> <p>Gemensamma tjänster Vård på tillnyktringsstation och substitutionsbehandling på institution, bedömningsenheter inom boendeservice</p> <p>Universitetssocial- och hälsocentraler Konsultationstjänster på den specialiserade nivån, centraliserade distanstjänster, branschövergripande utveckling av kompetens och tjänster</p>	<p>Begränsade tjänster på basnivå</p> <p>Tjänster på basnivå</p> <p>Omfattande tjänster på basnivå</p> <p>Gemensamma social- och hälsotjänster samt hälsotjänster på den specialiserade nivån</p> <p>Främjande av välfärd och hälsa</p> <p>Digitala tjänster Rörliga tjänster Konsultationer av specialiserad sjukvård inom psykiatri</p>

Varha

15. Esitettyt mielenterveys- ja päihdepalvelujen palveluverkon, palveluvalikoiman ja palvelurakenteen tavoitteet soveltuvat Varhan palvelustrategiaan / De föreslagna målsättningarna

för mental- och missbrukarvårdens servicenät, urvalet av tjänster och servicestruktur lämpar sig för Varhas servicestrategi

- Hyvin / Bra
- Melko hyvin / Ganska bra
- Melko huonosti, miksi? / Ganska dåligt, varför?
- Huonosti, miksi? / Dåligt, varför?

16. Vapaat kommentit mielenterveys- ja päihdepalveluista / Öppna kommentarer om mentalvård och missbrukarvård

Mielenterveys- ja päihdepalvelujen kehittäminen on kannatettavaa, mutta luonnoksessa esitetty sote-pisteiden varaan jäävillä alueilla ko. palvelut ovat hyvin suppeat. Arkielämää tukevat palvelut kuten päivätoiminta siirretään suurempiin väestökeskittyisiin. Tämä lisää haasteita pienissä kunnissa.

Luonnos ei ota kantaa psykoterapioiden avulla toteutetusta mielenterveyshoidoista. Miten tämä kokonaisuus tullaan järjestämään?

Luonnoksessa ei erikseen oteta kantaa, miten ratkaistaan tilanne, jossa päihdepalveluja ei ole tällä hetkellä tarjolla matalalla kynnyksellä lapsille ja nuorille.

Osa 8. Ikääntyneiden palvelut / Del 8. Tjänster för äldre

4. Ikääntyneiden palvelut

Palveluverkko	Palveluvalikoima ja palvelujen yhteensovittaminen	Palvelurakenne
<p>Lähi-palvelut</p> <p>Seudulliset palvelut</p> <p>Seudullisesti keskitetyt palvelut</p> <p>Hyvinvointialueitasoiset palvelut</p>	<p>Sosiaali- ja terveystieteet Palvelupisteittäin vaihtelevat mutta määrällisesti rajatut lähipalvelut. Esimerkiksi sairaanhoitajan tai mielenterveyshoitajan vastaanotto. Aina neuvontaa ja ohjausta.</p> <p>Kotona asumista tukevat palvelut ml. kotihoito, tukipalvelut, kotikuntoutus, kuntouttava päivätoiminta, omaishoitoa tukevat palvelut</p> <p>Sosiaali- ja terveysasemat, ml. ikäneuvola,</p> <p>Asumisen palvelut: iäkkäiden yhteisöllinen asuminen ja ympärivuorokautinen palveluasuminen, perhehoito, gerontologinen sosiaalityö</p> <p>Sosiaali- ja terveyskeskukset: geriatrian ja kuntoutuksen erityisosaaminen, muistikeskukset, ikääntyneiden palvelujen lääkäripalvelut</p> <p>lääkkäiden kotona asumisen tuen palvelut: Kuntouttavat arviointiyksiköt, asunnon muutostyöt</p> <p>Yliopistollinen sosiaali- ja terveyskeskus Erityistason konsultaatiopalvelut, keskitetyt etäpalvelut, monialainen osaamisen ja palvelujen kehittäminen</p>	<p>Perustason palvelut</p> <p>Perustason palvelut</p> <p>Laajat perustason palvelut. Tuetaan kotiin annettavia palveluja</p> <p>Yhteiset ja erityistason sosiaali- ja terveyspalvelut</p>
	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	Liikkuvat palvelut Digipalvelut

Varha

4. Tjänster för äldre

Servicevät	Serviceutbud och samordning av service	Servicestruktur
<p>Närtjänster</p> <p>Regionala tjänster</p> <p>Regionalt centraliserade tjänster</p> <p>Tjänster på välfärdsområdesnivå</p>	<p>Serviceställen inom social- och hälsovården Närtjänster som varierar per serviceställe men de har begränsats till antalet. Till exempel mottagning av sjukskötare eller mentalvårdare. Alltid rådgivning och handledning.</p> <p>Tjänster som stöder boende hemma inkl. hemvård, stödtjänster, hemrehabilitering, dagverksamhet i rehabiliteringssyfte, tjänster som stöder närstående vård.</p> <p>Social- och hälsostationer, inkl. äldrerådgivning</p> <p>Tjänster för boende: gemenskapsboende och serviceboende med heldygnsomsorg för äldre, familjevård, gerontologisk socialt arbete</p> <p>Social- och hälsocentraler: specialkompetens i geriatri och rehabilitering, minnescentraler, läkartjänster för äldre</p> <p>Tjänster som stöder boende hemma för äldre: Rehabiliterande bedömningsenheter, ändringsarbeten i lägenheten</p> <p>Universitetssocial- och hälsocentral Konsultationstjänster på den specialiserade nivån, centraliserade distanstjänster, branschövergripande utveckling av kunskande och tjänster</p>	<p>Tjänster på basnivå</p> <p>Tjänster på basnivå</p> <p>Omfattande tjänster på basnivå. Tjänster som ges hem till kunden stöds.</p> <p>Gemensamma social- och hälsotjänster samt hälsotjänster på den specialiserade nivån</p>
	Främjande av välfärd och hälsa	Digitala tjänster Rörliga tjänster

Varha

17. Esitetyt ikääntyneiden palvelujen palveluverkon, palveluvalikoiman ja palvelurakenteen tavoitteet soveltuvat Varhan palvelustrategiaan / De föreslagna målsättningarna för

servicenätverket, urvalet av tjänster och servicestrukturen för tjänsterna för äldre lämpar sig för
Varhas servicestrategi

- Hyvin / Bra
- Melko hyvin / Ganska bra
- Melko huonosti, miksi? / Ganska dåligt, varför?
- Huonosti, miksi? / Dåligt, varför?

18. Vapaat kommentit ikääntyneiden palveluista / Öppna kommentarer om tjänster för äldre

Linjaus ”Etsimme kumppaneita investoimaan yhteisöllisen asumisen yksiköihin. Me vastaamme asukasvalinnasta ja määrittelemme palvelutarpeen. Palvelut tuotamme monituottajamallilla.” on tärkeä kuntien oman yhteisöllisen asumisen kehittämisen ja kiinteistöjen suunnittelutyön näkökulmasta. On kuitenkin ongelmallista, mikäli asukasvalinta yhteisöllisessä asumisessa on täysin hyvinvointialueen päätösvallassa. Tällöin saattaa käydä niin, että kuntaan rakennetussa yhteisöllisen asumisen yksikössä ei asu yhtään sellaista asukasta, joka olisi juuri halunnut jäädä omaan kuntaan asumaan, vaikka asia tuodaan esiin toisessa linjauksessa tavoitteena:
”Laajennamme yhteisöllisen asumisen ja ikääntyneiden perhehoidon palveluverkkoa koko Varhaan. Tavoitteenamme on tarjota palveluita lähellä asiakkaan toivomaa asuinympäristöä.”

Osa 9. Perustason sairaalapalvelut / Del 9. Sjukhusjänster på basnivå

5. Perustason sairaalapalvelut

Palveluverkko	Palveluvalikoima ja palvelujen yhteensovittaminen	Palvelurakenne
<p>Lähi-palvelut</p> <p>Seudulliset palvelut</p> <p>Seudullisesti keskittyneet palvelut</p> <p>Hyvinvointialueitasoiset palvelut</p>	<p>Liikkuvat palvelut Kotisairaala ja kotisaattohoito</p> <p>Perustason vuodeosastot Jokaisessa vuodeosastoyksikössä on joitakin seuraavista toiminnoista:</p> <ul style="list-style-type: none"> Akuuttihoitoon erikoistunut kuntouttava vuodeosasto Eriyistä kuntoutusta tarjoava vuodeosasto Keskittetty saattohoitoyksikkö Geriatrinen tutkimusyksikkö Perustason kuntouttava vuodeosasto ja saattohoito <p>Vaativa palliatiivinen ja saattohoito Sairaalageriatria Konsultaatiot perustasolle</p>	<p>Perustason palvelut</p> <p>Perustason sairaalapalvelut, jotka tuotetaan sote-keskusten ja lähisairaaloiden yhteydessä. Tuetaan kotiin ja asumispalveluihin annettavia sairaalapalveluja.</p> <p>Erikoistason palvelut</p>

varha

5. Sjukhusjänster på basnivå

Service nät	Serviceutbud och samordning av service	Servicestruktur
<p>När-tjänster</p> <p>Regionala tjänster</p> <p>Regionalt centraliserade tjänster</p> <p>Tjänster på välfärdsområdesnivå</p>	<p>Rörliga tjänster Hemsjukhus och vård i livets slutskede hemma</p> <p>Vårdavdelningar på basnivå Vid varje vårdavdelningsenhet finns det några av följande funktioner:</p> <ul style="list-style-type: none"> Vårdavdelning i rehabiliteringssyfte som har specialiserat sig på akutvård Vårdavdelning som erbjuder särskild rehabilitering Centraliserad enhet för vård i livets slutskede Geriatrisk undersökningsenhet Vårdavdelning i rehabiliteringssyfte på basnivå och vård i livets slutskede <p>Krävande palliativ vård och vård i livets slutskede Sjukhusgeriatri Konsultationer för basnivån</p>	<p>Tjänster på basnivå</p> <p>Sjukhusjänster på basnivå som produceras i anslutning till social- och hälsocentraler och närsjukhus. Tjänster som ges hem till kunden eller till boendeservice stöds.</p> <p>Tjänster på den specialiserade nivån</p>

varha

19. Esitetyt perustason sairaalapalvelujen palveluverkon, palveluvalikoiman ja palvelurakenteen tavoitteet soveltuvat Varhan palvelustrategiaan / De föreslagna målsättningarna för servicenätet, urvalet av tjänster och servicestrukturen för sjukhustjänster på basnivå lämpar sig för Varhas servicestrategi

- Hyvin / Bra
- Melko hyvin / Ganska bra
- Melko huonosti, miksi? / Ganska dåligt, varför?
- Huonosti, miksi? / Dåligt, varför?

20. Vapaat kommentit perustason sairaalapalveluista / Öppna kommentarer om sjukhustjänster på basnivå

Jatkossa on tärkeää, että on riittävät laitostasoiset palvelut kuntalaisten käytettävissä.

21. Haluatteko antaa muuta palautetta Varhan palvelustrategiaan? / Vill Ni ge annan respons om Varhas servicestrategi?